

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HATİCENUR UYSAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/27866)

Karar Tarihi: 20/10/2020

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Mehmet AKTEPE
Başvurucu : Haticenur UYSAL
Vekili : Av. Erdoğan TIRYAKI

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; usule ilişkin imkânlar bakımından zayıf duruma düşürülme nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/9/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Elmalı Cumhuriyet Başsavcılığının 26/5/2008 tarihli iddianamesi ile çocuğun cinsel istismarı ve çocuğu müstehcen yayınları okumaya ve seyretmeye teşvik suçlarından başvuru hakkında kamu davası açılmıştır.

9. Elmalı Ağır Ceza Mahkemesinin (Mahkeme) 7/5/2013 tarihli kararıyla başvurusunun iki ayrı mağdura karşı eylemleri nedeniyle çocuğun cinsel istismarı suçundan iki kez 8 yıl 4 ay hapis, çocuğa müstehcen görüntü içeren ürünlerin içeriğini gösterme/dinletme suçundan iki kez 8 ay 10 gün hapis cezası ile 1.660 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, müstehcen görüntü ürünü üretme işinde çocuk olan küçük mağdurları kullanma suçu yönünden ise beraatine karar verilmiştir.

10. Temyiz üzerine Yargıtay, başvuru yönünden 11/1/2016 tarihinde bozma kararı vermiştir.

11. Bozma sonrası yapılan yargılama sonucu Mahkemenin 11/10/2016 tarihli kararıyla başvurusunun iki ayrı mağdura karşı eylemleri nedeniyle çocuğun basit cinsel istismarı suçundan iki kez 5 yıl 6 ay 20 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş, çocuğu müstehcen yayınları okumaya ve seyretmeye teşvik suçu yönünden ise suçu işlediği sabit olmadığından beraatine karar verilmiştir.

12. Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 21/6/2018 tarihli kararıyla başvuru hakkındaki hüküm onanmıştır.

13. Yargıtay ilamına ilişkin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtlarında yapılan incelemede başvurusunun ilgili Yargıtay kararını 2/8/2018 günü saat 16.47.26'da açarak okuduğu tespit edilmiştir.

14. Dosyadaki belgelerden 1/7/2018 tarihinde başvurusunun doğum yaptığı, sonrasında eşinin 7/8/2018 tarihinde Elmalı Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe ile başvurarak başvuru hakkında cezanın infazının ertelenmesini talep ettiği anlaşılmıştır.

15. Bahse konu talep üzerine Elmalı Cumhuriyet Başsavcılığı doğum nedeniyle infazın ertelenmesine 7/8/2018 tarihinde karar vermiştir.

16. Başvurusunun UYAP'ta kayıtlı 25/12/2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) başvurusunda kullandığı "...temmuzda doğum yaptım, Elmalı ağır ceza savcısı bana altı ay süit izni verdi, beni 28/12/2018 cuma günü tutuklayacaklar..." ifadesinden infazın ertelenmesiyle ilgili olarak eşinin yaptığı başvurudan ve hakkında verilen infazın ertelenmesi kararından haberdar olduğu anlaşılmaktadır.

17. Başvurucu, nihai kararı 10/9/2018 tarihinde tebellüğ ettiğini beyan etmiştir.

18. Başvurucu 10/9/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 20/10/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurusunun İddiaları

20. Başvurucu; kendisinin ceza sorumluluğunun tespiti açısından Mahkemece yaş tespiti yapılmadan karar verildiğini, delillerin hatalı ve eksik değerlendirilmesi sonucu çelişkili raporlara itibar edilerek haksız ve hakkaniyete aykırı mahkûmiyet kararı verildiğini, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmadığını ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

21. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuru usulü*" kenar başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollannın tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayan/ar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler ... "

22. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "*Başvuru süresi ve mazeret*" kenar başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollannın tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

23. Bireysel başvurunun ön şartlarından biri de otuz günlük süre kuralıdır. Sürenin başvurunun her aşamasında dikkate alınması gerekir (*Deniz Baykal*, B. No: 2013/7521, 4/12/2013, § 32).

24. Bireysel başvurunun süre koşuluna bağlanmasıyla hukuki istikrarın sağlanması hedeflenmektedir. Dolayısıyla anayasal bir hak arama yolu olan bireysel başvurunun yapılması için belli sürelerin öngörülmesi hukuki istikrar ilkesinin bir gereğidir ve bu süre -bireysel başvuru yapılmasını imkânsız kılacak ölçüde kısa olmadıkça- bireysel başvuru hakkına aykırılık oluşturmaz (kısmi değişikliklerle birlikte bkz. *Remzi Durmaz*, B. No: 2013/1718, 2/10/2013, § 27).

25. Bireysel başvuruların 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir. Anılan düzenlemelerde başvuru yolu öngörülen durumlarda bireysel başvuru süresinin başlangıcına ilişkin olarak *başvuru yollarının tüketildiği* tarihten söz edilmekte ise de haberdar olunmayan bir hususta başvuru yapılamayacağı dikkate alınarak bu ibarenin *nihai kararın gerekçesinin öğrenildiği tarih* olarak anlaşılması gerekir (*A. C. ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/1827, 25/2/2016, § 25).

26. Bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliği, öğrenme şekillerinden biridir (*Mehmet Ali Kurtuldu*, B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Başvurucunun nihai kararın gerekçesini dava dosyasını incelemek suretiyle öğrenmesi mümkündür. Bu doğrultuda *dosyadan suret alınması* gibi hâllerde başvurucunun gerekçeli kararı öğrendiği kabul edilebilir. Başvurucunun nihai kararın gerekçesini *öğrendiğini beyan ettiği tarih* de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (*İlyas Türedi*, B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

27. Diğer yandan somut olayın koşullarında başvurucunun nihai karardan daha erken bir tarihte haberdar olması gerektiğinin değerlendirilmesi durumunda Anayasa Mahkemesi, başvuru süresinin başlangıcı için bu tarihi de esas alabilir (*Ögeday Akın*, B. No: 2014/2345, 10/6/2015, § 38).

28. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, henüz avukatına tebliğ edilmemiş olmakla birlikte nihai karar olan gerekçeli Yargıtay ilamının ilk derece mahkemesine ulaştığı, başvurunun avukatının ise bireysel başvuru formunda bu karardan haberdar olduklarını belirttiği tarihten daha önce ilk derece mahkemesine söz konusu ilamın tebliğe çıkarılması için kendisinin birden fazla talepte bulunduğu bir bireysel başvuruda başvuru süresinin avukatın ilk yazılı talep tarihinden itibaren işlemeye başladığını kabul etmiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, gerekçeli nihai kararın ilk derece mahkemesine ulaştığından başvurunun haberdar olduğu ve bu durumda UYAP Avukat Bilgi Sistemi'ni kullandığı görülen başvuru vekilinin nihai karar sonucunu ve gerekçesini kesin olarak öğrenme olanağına sahip bulunduğu konusunda şüphe olmadığını ifade etmiştir (*Suat Bircan* [GK], B. No: 2014/16800, 1/12/2016, §§ 25-27).

29. UYAP, kullanıcıların kendilerini ilgilendiren bilgi ve belgelere ihtiyaç duymaları hâlinde hızlı ve kolay şekilde bu belgelere ulaşabilmelerini sağlamaktadır. Her türlü bilgi ve belge alışverişi de UYAP üzerinden elektronik ortamda ve anlık denebilecek kısa sürelerde gerçekleştirilebilmektedir.

30. UYAP kapsamında vatandaşların yargıya daha hızlı erişimleri, yargı hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmaları hedefiyle Bakanlık tarafından *Vatandaş Portal Bilgi Sistemi* geliştirilmiştir. Bu sistemin kullanılması ile vatandaşlar ülke genelindeki tüm adli ve idari yargı birimleri ile icra dairelerinde tarafı oldukları dava ve takiplere internet üzerinden erişebilmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlık numarası bulunan kimseler UYAP Vatandaş Portal Bilgi Sistemi'ni kullanabilmektedir. Bu sisteme e-devlet veya kendisine özgü internet adresi üzerinden e-devlet şifresiyle, mobil imza ya da elektronik imza ile erişim sağlanmaktadır.

31. Sisteme Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlık numarası ve kişiye özgü belirlenen e-devlet şifresi ile giriş yapanlar UYAP kapsamında adli ve idari yargı birimlerinde görülmekte olan dava dosyalarını ve evrakların içeriğini görebilmektedir. Sağlanan bu hizmetin sonucu olarak vatandaşlar nihai kararın gerekçesine erişmenin mümkün hâle geldiği durumlarda bu sistemi kullanmak suretiyle nihai kararın gerekçesini kesin olarak öğrenme imkânını da elde etmektedirler.

32. Tüm bu işlemler yapılırken bilgi ve belgelerin son hâli, değişmez ve güvenli bir şekilde veri tabanında saklanmakta ve belgeler üzerinde yapılan işlemler UYAP evrak işlem kütüğünde kayıt altına alınmaktadır. Evrak işlem kütüğü, evrak üzerinde yapılan işlemleri (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına almaktadır. Kayıt altına alınan evrak üzerindeki işlemleri yapan şahsın adı ve soyadı, sıfatı, birimi, yapılan işlemin niteliği, tarih ve saati sistemde saklanmaktadır (*Hüseyin Aşkan*, B. No: 2017/15649, 21/7/2020 § 28).

33. Yargılama sürecinde nihai karar olan Yargıtay ilamına ilişkin UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede de ilgili kararın başvuru tarafından 2/8/2018 günü saat 16.47.26'da açıldığı tespit edilmiş ve buna ilişkin ekran çıktısı alınarak dosyaya konulmuştur. Dolayısıyla bu işlemi yapan ilgililerin nihai kararın sonucunu öğrendikleri söylenebilir. Bu durumda ise bireysel başvuru süresinin sonucun öğrenildiği bu tarihten itibaren başlatılması gerekir.

34. Somut olayda başvurunun Yargıtay ilamını UYAP üzerinden okuduğu 2/8/2018 tarihinde bireysel başvuruya ilişkin nihai karardan haberdar olduğu ve bu

Başvuru Numarası : 2018/27866

Karar Tarihi : 20/10/2020

doğrultuda bireysel başvuru süresinin 2/8/2018 tarihinden itibaren işlemeye başladığı kabul edilmelidir. Nitekim ilgili usul kuralları uyarınca sürenin münhasıran tebliğden itibaren işlemeye başlayacağı kabul edildiği uygulamaların aksine bireysel başvuru yolunda başvuru süresi, ihlalin öğrenilmesi esasına bağlanmıştır (*Hüseyin Aşkan*, § 30).

35. Dosya kapsamında nihai kararın 2/8/2018 tarihinde başvuru tarafından öğrenildiği tespit edilmiştir. Kaldı ki başvuru, yaptığı doğum sonrasında hakkında kesinleşen cezanın bir süre infaz edilmemesi için kendi bilgisi ve rızası doğrultusunda eşi aracılığıyla 7/8/2018 tarihinde infazın ertelenmesi talebinde bulunmuştur. Buna ilişkin bilgisi ve rızası yukarıda zikredilen CİMER başvurusundan da ayrıca anlaşılmaktadır (bkz. § 16). Dolayısıyla gerekçeli nihai kararın ilk derece mahkemesine ulaştığından başvuru tarihinden itibaren 7/8/2018 tarihinde haberdar olduğu, nihai karar sonucunu ve gerekçesini kesin olarak öğrenme olanağına sahip bulunduğu konusunda şüphe yoktur. Bu durumda dahi başvurunun otuz günlük bireysel başvuru süresinden sonra yapıldığı açıktır.

36. Sonuç olarak bireysel başvuru konusu yargılama sürecine ilişkin nihai karardan 2/8/2018 tarihinde haberdar olduğu (en geç 7/8/2018 tarihinde) anlaşılan başvuru tarihinden itibaren otuz günlük bireysel başvuru süresinden sonra 10/9/2018 tarihinde gerçekleştirdiği bireysel başvurusunun *süre aşımı nedeniyle* kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 20/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ